

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Malinen, Antti

Title: Ei ole pakko pärjätä yksin : nuoret papit käynnistivät helsinkiläisen perheneuvonnan 70 vuotta sitten

Year: 2015

Version:

Please cite the original version:

Malinen, A. Ei ole pakko pärjätä yksin : nuoret papit käynnistivät helsinkiläisen perheneuvonnan 70 vuotta sitten. Kirkko ja kaupunki, (5), 7.
<http://nakoislehti.kirkkojakaupunki.fi/nakoislehti/2015/kirkko-kaupunki-5/primapaper>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Ei ole pakko pärjätä yksin

Nuoret papit käynnistivät helsinkiläisen perheneuvonnan 70 vuotta sitten.

Teksti Antti Malinen, Kirkko & kaupunki 5/2015, s. 7.

Jatkosodan päättyminen syyskuussa 1944 ei tuonut rauhaa helsinkiläiskoteihin. Pääkaupungissa purettiin vuosina 1944–1946 noin 4 000 avioliittoa. Se oli yli neljännes kaikista Suomessa myönnetyistä avioeroista. Avioliittoja rikkoivat uskottomuus, miesten juopottelu ja puolisoiden emotionaalinen etäännyminen.

Pitkien sotavuosien jälkeen yhteisen elämänrytmin löytäminen oli vaikeata varsinkin sota-avioliitoissa, joissa yhteinen elo alkoi vasta rauhan tultua.

Aikalaiskeskustelussa päiviteltiin kaupunkilaismoraalin rappiota, mutta unohdettiin, että sota ja pommitukset konkreettisesti hajottivat perheitä. Yksistään Helsingistä evakuoitui helmikuun 1944 suurpommitusten jälkeen 102 000 asukasta, suurin osa vanhuksia ja äitejä lapsineen.

Miesten lisäksi kaupunkiin jäi naimattomia naisia. Väestön liikkuminen ei itsessään lisännyt uskottomuutta, mutta loi sille mahdollisuuksia.

Sota lisäsi myös miesten alkoholinkäyttöä ja siitä puhumista. Ahdistusta pyrittiin rintamalla hallitsemaan juomisen avulla, ja opittuun selviytymiskeinoon turvaututtiin myös siviilissä. Varsinkin nuoremmat sodasta palanneet miehet etsivät haparoiden paikkaansa yhteiskunnassa.

Kun sotilaat kokivat menettäneensä vuosia elämästään, uneksittu rauha toi monille pettymyksen. Turhautumiseen haettiin lievitystä juomisesta. Rintamavuosien tavoin osa miehistä haki kuitenkin apua papeilta ja sitä myös sai.

Neuvontatyön pioneerinä toimi tamperelainen pappi ja Kaupunkilähetyksen johtaja **Matti Joensuu**. Armeijan kotiuttamisen yhteydessä hän sai lukuisia avio-ongelmiin liittyviä yhteydenottoja. Nämä kokemukset saivat hänet käynnistämään avioliittoneuvonnan heti syksyllä 1944.

Vuoden lopulla Joensuu kertoi toiminnastaan Helsingissä. Kristillinen Palveluskeskus innostui Joensuun ajatuksista ja toimintamallista. Palveluskeskus auttoi ja julisti tehtaissa, sairaaloissa ja ammattioppilaitoksissa, ja avioliittoneuvonta sopi luontevasti sen toimintaan.

Jo tammikuussa 1945 otti pastori **Aarne Siirala** vastaan ensimmäisen asiakkaan. Perustettu avioliittoneuvontatoimisto sijaitsi osoitteessa Korkeavuorenkatu 41 A 6, ja päivystysaika oli arki-iltaisina kello 18–19.

Alkuaikojen avioliittoneuvonnasta vastasivat pääosin nuoret, rintamalla palvelleet papit. Neuvonnan ensimmäinen johtaja, Aarne Siirala, myöhempi Seurakuntaopiston johtaja, oli toiminnan alkaessa 26-vuotias. Hänen seuraajansa **Voitto Viro**, myöhempi Lauttasaaren kirkkoherra, oli 31-vuotias.

Nuoruuden lisäksi avioliittoneuvontaan osallistuneita pappeja yhdisti halu kohdata ihminen. Rintamaoloissa sotilaiden ja pappien kanssakäyminen oli ollut luonnollista: iltahartauksien pitämisen lisäksi juteltiin miesten kanssa korsuissa, kokoontumispaikoissa, maastossa ja joukkosidontapaikoilla. Papit saivat uudenlaisen kosketukseen miehiin, ja yhteys haluttiin säilyttää rauhan aikana.

Neuvonnan aloittamisen taustana oli myös halu suojella avioliittoja. Voitto Viro näki, että vaikka papit tarkastelivat avioliittoa Raamatun sanan mukaan, ei asioista tarvinnut keskustella hurskain sanankääntein. Sotavuodet toivatkin kirkkoon uusia sielunhoidollisia näkemyksiä, jotka

haastoivat kirkkokuria painottaneen opastuksen. Rintamalla papit huomasivat, että asioista puhuminen, purnaushkin, auttoi sotaan ja pelkoon väsyneitä sotilaita.

Avioliittoneuvonnan keskeisin anti oli keskustelemisessä. Asiakkaat, useimmiten vaimot, kokivat, että jo ongelmista kertominen lievitti tuskaa.

Monissa tapauksissa ongelmat olivat tosin niin monisyisiä, että pappien konkreettiset auttamismahdollisuudet jäivät vähäisiksi. Vaimot tunsivat voimattomuutta sodasta palaavien miestensä oudon käytöksen edessä, mutta myös papit olivat neuvottomia psyykkisesti oireilevien miesten kanssa.

Nuorilla pareilla moniin ristiriitoihin liittyi kodittomuus, mutta asuntoja papit eivät voineet järjestää. Päivystäjät tekivät kuitenkin yhteistyötä eri viranomaisten kanssa. Oireileva veteraani saatettiin ohjata Pengerkadulle sielullisesti sairaiden vastaanottoasemalle, ja kodittomat pariskunnat saivat suosituskirjeen asunnonhakuun.

Perheiden hädän laajuus ja vaikeiden tapausten määrä söivät pappien voimavaroja. Päivystystä tehtiin oman työn ohessa, ilman erityistä koulutusta. Innostus ja palvelemisen halu pitivät avioliittoneuvonnan toiminnassa, mutta samalla tunnettiin tarve ammattimaistaa sitä.

Helmikuussa 1949 Helsingin avioliittoneuvonnan johtoon valittiin Tampereelta Matti Joensuu, jolle taattiin mahdollisuus keskittyä toiminnan kehittämiseen. Vähitellen perheneuvonta vakiintuikin osaksi seurakuntien toimintaa ja uudistui. Työnohjaus, sosiaalityöstä omaksutut menetelmät ja työryhmätyöskentely loivat auttamistyölle paremmat mahdollisuudet.

Perheneuvonnan keskeinen eetos säilyi kuitenkin samana: ihmisten ei tule kohdata ongelmiaan yksin. Pärjäämisen pakkoa korostaneessa yhteiskunnassa perheneuvonta edusti uudenlaista, inhimillisempää ajattelua.